



Luxembourg, 13. listopada 2022.

Godišnje izvješće za 2021. Odgovori na 10 najčešćih pitanja

1. Koja je uloga Europskog revizorskog suda kad je riječ o računovodstvenoj dokumentaciji EU-a?

Europski revizorski sud (Sud) svake godine **provjerava konsolidiranu računovodstvenu dokumentaciju EU-a i iznosi mišljenje** o trima pitanjima: je li računovodstvena dokumentacija pouzdana, jesu li prihodi EU-a primljeni u skladu s pravilima te jesu li plaćanja izvršena u skladu s pravilima. Te provjere čine osnovu za **izjavu o jamstvu** koju je Sud dužan podnijeti Europskom parlamentu i Vijeću u skladu s člankom 287. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Rashodi iz proračuna EU-a 2021. iznosili su **181,5 milijardi eura**, što čini 1,3 % ukupnog bruto nacionalnog dohotka država članica EU-a. Uzimajući u obzir potrošnju iz sredstava namijenjenih za Mehanizam za oporavak i otpornost (46,5 milijardi eura), plaćanja EU-a 2021. ukupno su iznosila 228,0 milijardi eura.

2. Kako se potrošnja iz paketa mjera EU-a za oporavak od pandemije odražava u godišnjem izvješću?

„NextGenerationEU” (NGEU) financijski je paket koji sadržava nekoliko programa kojima se nakon pandemije bolesti COVID-19 države članice EU-a podupire u njihovu gospodarskom oporavku. Neki se od tih programa financiraju u sklopu naslova višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2021. – 2027. i za njih se primjenjuju model provedbe i pravila za VFO. S druge strane, Mehanizam za oporavak i otpornost (RRF, od engl. *Recovery and Resilience Facility*), koji čini oko 90 % financiranja iz NGEU-a, primjenjuje se na način koji se bitno razlikuje od potrošnje proračunskih sredstava EU-a u okviru VFO-a. Dok korisnici proračuna EU-a primaju plaćanja za određene aktivnosti koje su poduzeli ili im se nadoknađuju nastali troškovi, u sklopu RRF-a isplate državama članicama izvršavaju se nakon što one u zadovoljavajućoj mjeri dostignu unaprijed definirane ključne etape ili ciljne vrijednosti. Sud je stoga prvi put iznio zasebno mišljenje o **rashodima iz RRF-a** te za RRF odredio jedno poglavlje u godišnjem izvješću.

3. Što je Sud zaključio za 2021.?

Sud je odobrio računovodstvenu dokumentaciju za 2021. kao **pouzdanu** (izrazio je „pozitivno mišljenje”), kao i za sve financijske godine počevši od 2007. Zaključio je da je računovodstvena dokumentacija za 2021. u svim značajnim aspektima vjerno prikazala financijsko stanje EU-a, njegove rezultate tijekom predmetne godine, kao i novčane tokove te promjene u neto imovini.

Sud je utvrdio da u prihodima nisu postojale značajne pogreške. Kad je riječ o rashodima, Sud iznosi dva zasebna mišljenja, jedno o rashodima iz proračuna EU-a i drugo o rashodima iz RRF-a.

Procijenjena stopa pogreške u rashodima iz proračuna EU-a bila je 3,0 %. To znači da se ta stopa povećala u odnosu na 2019. i 2020., kad je iznosila 2,7 %. Kao i prethodnih dviju godina Sud je zaključio da je pogreška bila raširena i stoga je izrazio **nepovoljno mišljenje**.

Sud je prvi put iznio zasebno mišljenje o rashodima iz RRF-a. Mišljenje Suda obuhvaća jedinu isplatu sredstava izvršenu 2021. jednoj državi članici (Španjolskoj). Iako je Sud utvrdio da jedna ključna etapa nije u potpunosti dostignuta, smatra da povezani učinak nije bio značajan i stoga je iznio **pozitivno mišljenje**.

4. Što zapravo znači stopa pogreške koju je procijenio Sud?

Stopa od 3,0 % procjena je **količine novca koji nije trebao biti isplaćen** iz proračuna EU-a jer prema mišljenju Suda nije potrošen u skladu s pravilima EU-a ili određenim nacionalnim pravilima u državama članicama.

Uobičajene pogreške uključuju plaćanja za neprihvatljive korisnike ili projekte, kao i za nabavu usluga i robe ili ulaganja bez pravilne primjene pravila o javnoj nabavi.

5. Znači li to da je 3,0 % financijskih sredstava EU-a potrošeno nesvrhovito?

Ne. Takva tvrdnja bila bi netočna jer postoji bitna razlika između „pogreške” i „nesvrhovitog trošenja”. Svojim ispitivanjima rashoda iz proračuna EU-a Sud provjerava jesu li financijska sredstva EU-a potrošena u skladu s pravilima, jesu li naplaćeni troškovi pravilno izračunani te jesu li ispunjeni uvjeti prihvatljivosti. Ako jedan od tih uvjeta ili više njih nije ispunjeno, Sud to smatra „pogreškom”. Stopa od 3,0 % odnosi se upravo na to.

Iako te pogreške uključuju plaćanja za projekte ili korisnike koji nisu ispunili uvjete prihvatljivosti, njima se i dalje mogu ostvariti predviđene koristi. U takvoj su situaciji plaćanja djelomično bila ili uopće nisu bila zakonita i pravilna, ali **ne mogu se smatrati nesvrhovitima**. Primjerice, Sud je proveo reviziju projekta hitne pomoći u Irskoj. Iako je Sud utvrdio pogreške u vezi s postupkom javne nabave zbog kojih rashodi nisu bili prihvatljivi za financiranje sredstvima EU-a, tim projektom omogućen je smještaj (uključujući obroke) za tražitelje azila.

Naravno, moguće je i da rashodi koji su potpuno zakoniti i pravilni unatoč tomu budu nesvrhoviti. Jedan je primjer o kojem je Sud ranije izvijestio lučka infrastruktura pri čijoj se izgradnji nije vodilo dovoljno računa o predviđenim razinama teretnog prijevoza.

6. Je li utvrđenim pogreškama počinjena prijevarena?

U velikoj većini slučajeva ništa ne upućuje na to. Prijevarena je namjerni čin obmane radi ostvarenja određene koristi. Iako u sklopu uobičajenih revizijskih postupaka može biti teško uočiti prijevare, Sud svake godine tijekom ispitivanja otkriva niz slučajeva u kojima postoji sumnja na prijevare.

U 743 transakcijama obuhvaćenima revizijom Sud je 2021. utvrdio 15 slučajeva u kojima je postojala sumnja na prijevare. Sud je prijavio te slučajeve OLAF-u, Uredu Europske unije za borbu protiv prijevara, koji provodi istragu i poduzima daljnje potrebne korake u suradnji s tijelima država članica. Sud je jedan od tih slučajeva usporedno prijavio i Uredu europskog javnog tužitelja (EPPO), kao i još jedan slučaj koji je otkrio tijekom 2021.

7. Što znači da je „pogreška raširena”, a da su rashodi „visokorizični”?

Gotovo dvije trećine rashoda iz proračuna EU-a 2021. smatra se visokorizičnima. Iako je Sud procijenio da stopa pogreške u ukupnim rashodima iznosi 3,0 %, pri zasebnom ispitivanju visokorizičnih rashoda njezin iznos povećava se na 4,7 %. Budući da ta vrsta rashoda zauzima velik udio u ukupnim rashodima (63,2 %), Sud smatra da je pogreška raširena, odnosno da pogreške postoje u cjelokupnom statističkom skupu obuhvaćenom revizijom ili u njegovu **znatnom dijelu**.

Visokorizični rashodi u prvom se redu odnose na plaćanja kojima **EU nadoknađuje** prihvatljive troškove za prihvatljive aktivnosti (u skladu sa složenim pravilima). Primjerice, plaćanjima se nadoknađuju troškovi za istraživačke projekte (u okviru područja „Jedinstveno tržište, inovacije i digitalizacija”), ulaganja u regionalni i ruralni razvoj (u okviru područja „Kohezija, otpornost i vrijednosti” i „Prirodni resursi i okoliš”) i projekte razvojne pomoći (u okviru područja „Susjedstvo

i svijet”). Udio te skupine rashoda u proračunu ove se godine povećao na 63,2 % (u usporedbi s 59,0 % za 2020.).

Rashodi koji se smatraju manje rizičnima odnose se na **plaćanja utemeljena na dodijeljenim pravima**, koja se izvršavaju korisnicima koji ispunjavaju određene (manje složene) uvjete. Primjerice, u takva se plaćanja ubrajaju studentske i istraživačke stipendije (u okviru područja „Jedinstveno tržište, inovacije i digitalizacija”), izravna potpora poljoprivrednicima (u okviru područja „Prirodni resursi i okoliš”) te plaće i mirovine osoblja EU-a (u okviru područja „Europska javna uprava”).

8. Što su „pozitivno, uvjetno i nepovoljno” mišljenje?

„**Pozitivno**” mišljenje znači da se podacima iznesenim u računovodstvenoj dokumentaciji pruža istinit i vjeran prikaz stanja te da su u skladu s pravilima financijskog izvješćivanja i financijskog upravljanja. Povezane transakcije u svim su značajnim aspektima zakonite i pravilne.

„**Uvjetno**” mišljenje znači da revizori ne mogu dati pozitivno mišljenje, ali da utvrđeni problemi nisu rašireni.

„**Nepovoljno**” mišljenje izražava se kad postoje sveprisutni problemi.

9. Što je „značajna” stopa pogreške?

U revizorskoj terminologiji ona označava **stopu iznad koje se smatra da pogreške imaju znatan učinak**. Ako je stopa pogreške značajna, izgledno je da će ona utjecati na odluke koje donose ciljni korisnici revizijskih izvješća. I Sud i Europska komisija za određivanje značajnosti primjenjuju **prag od 2 %**.

10. Zašto se u godišnjem izvješću upozorava na rizike povezane s paketom mjera za oporavak od pandemije bolesti COVID-19?

Pandemija bolesti COVID-19 i dalje će imati itekako osjetan utjecaj na financije EU-a: za financijsko razdoblje 2021. – 2027. kombinirana dodijeljena financijska sredstva iz instrumenta NGEU i višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) iznositi će 1 824 milijarde eura, što je **gotovo dvostruko veći iznos potrošnje** u odnosu na prethodno razdoblje VFO-a.

Istodobno, države članice i dalje iskorištavaju sredstva iz europskih strukturalnih i investicijskih (ESI) fondova sporije nego što je to bilo planirano. Međutim, iskorištavanje sredstava iz ESI fondova za razdoblje 2014. – 2020. povećalo se tijekom 2021. Do kraja 2021. isplaćeno je tek 67 % dogovorenih financijskih sredstava EU-a za razdoblje 2014. – 2020.

Nepodmirene obveze dosegle su rekordni iznos od 341,6 milijardi eura – 251,7 milijardi eura odnosi se na proračun EU-a (smanjenje u odnosu na povijesno visoku razinu od 303,2 milijarde eura na kraju 2020.), a 89,9 milijardi eura na nove nepodmirene obveze povezane s NGEU-om.

Ukupna izloženost proračuna EU-a **nepredviđenim obvezama povećala se** sa 131,9 milijardi eura 2020. na 277,9 milijardi eura 2021. Razlog tomu ponajprije leži u izdavanju obveznica u vrijednosti od 91,0 milijardi eura 2021. radi financiranja paketa NGEU te povećanju iznosa financijske pomoći pružene državama članicama u svrhu zaštite radnih mjesta i zaposlenika pogođenih pandemijom za 50,2 milijarde eura.

Godišnje izvješće Suda za 2021. dostupno je na 24 jezika EU-a na eca.europa.eu.